

KS. PIOTR GÓRSKI*

KALISZ

SPRAWOZDANIE Z 44. SYMPOZJUM JÓZEFOLOGICZNEGO W KALISZU

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2013.022>

„«Błogosławiona Dziewica szła naprzód w pielgrzymce wiary i utrzymała wiernie swe zjednoczenie z Synem aż do krzyża», «przodując najdoskonalej» wszystkim, którzy przez wiarę pielgrzymują za Chrystusem” (RC 4).

W tej pielgrzymce wiary, Maryja doświadczyła szczególnego wsparcia, a także towarzyszenia w osobie jej małżonka Józefa z Nazaretu. On

wprawdzie nie odpowiedział na słowa zwiastowania słowami, tak jak Maryja, natomiast „uczynił tak, jak mu polecił anioł Pański: wziął swoją Małżonkę do siebie” (Mt 1,24). To, co uczynił, było najczystszy „posłuszeństwem wiary” (por. Rz 1,5; 16,26; 2 Kor 10,5–6). Można powiedzieć, iż to, co uczynił Józef, zjednoczyło go w sposób szczególny z wiarą Maryi: przyjął on jako prawdę od Boga pochodzącą to, co Ona naprzód przyjęła przy zwiastowaniu. Uczy Sobór: „Bogu objawiającemu należy okazać «posłuszeństwo wiary» [...] przez które człowiek z wolnej

* Ks. mgr lic. Piotr Górski jest prezbiterem diecezji kaliskiej i pracuje w parafii Świętej Rodziny w Kaliszu.

woli powierza się Bogu, okazując «pełną uległość rozumu i woli wobec Boga objawiającego». Powyższe słowa, które mówią o najgłębszej istocie wiary, odnoszą się w całej pełni do Józefa z Nazaretu (tamże).

Powyższe słowa bł. Jana Pawła II z adhortacji *Redemptoris custos* najlepiej oddają myśl przewodnią 44. Sympozjum Józefologicznego, które odbyło się 11 maja 2013 roku w Kaliszu pod hasłem *Święty Józef – Pielgrzym Wiary*.

Prelegenci wraz z uczestnikami sympozjum zgromadzili się najpierw w Sanktuarium św. Józefa, gdzie o godz. 9.00 uczestniczyli w Eucharystii, której przewodniczył pasterz diecezji kaliskiej J.E. Bp Edward Janiak. Biskup Ordynariusz w homilii podzielił się swoim osobistym doświadczeniem wiary, w którym postać Józefa z Nazaretu odegrała ważną rolę. Biskup wspominał o okresie swojej posługi kapłańskiej wśród polonii w Dortmundzie, gdzie spotkał kapłana po doświadczeniach obozu w Dachau, który miał głębokie nabożeństwo do św. Józefa. W słowach homilii Ksiądz Biskup odniósł się jeszcze do Roku Wiary, z którym związany był oczywiście temat sympozjum. Biskup przypomniał również słowa Ojca Świętego Franciszka, który w trakcie audiencji, w której uczestniczyła diecezja kaliska, mocno wyakcentował osobę Józefa, jego posłuszeństwo wiary i pokorną służbę Chrystusowi. Eucharystię zakończyła modlitwa powierzająca obrady Sympozjum Świętemu Józefowi.

Początek sesji rozpoczął się w Centrum Józefologicznym, gdzie obrady rozpoczął Prezes Polskiego Studium Józefologicznego Ks. dr Andrzej Latoń. W słowie wstępnym ks. A. Latoń wspominał, że temat sympozjum wyznaczył Kościół, który ogłosił Rok Wiary i zachęcił do ponownego odkrywania dokumentów Soboru Watykańskiego II, który był również soborem ekumeniczny. Obrady tegorocznego sympozjum również miały ekumeniczny charakter, gdyż jednym z prelegentów był o. prof. Joseph Kryukov, kapłan Kościoła Prawosławnego w Rosji. Prelegentami byli również ks. dr Daniel Foucher z Francji, a także ks. dr hab. Dariusz Kwiatkowski, ks. dr Jacek Stefański i ks. dr Marcin Wiśniewski – są to kapłani pracujący w diecezji kaliskiej. Na sympozjum zaproszony był również o. prof. Tarcisio Stramare z Włoch, który z przyczyn zdrowotnych nie mógł uczestniczyć w obradach, przysłał jednak swój referat, który został rozdany wszystkim uczestnikom.

Pierwsze zagadnienie: *Pielgrzymka wiary: Św. Józef i Mędrcy ze Wschodu* przestawił ks. dr Jacek Stefański. Prelegent dokonał wnikliwej

analizy perykopy o wizycie Mędrców, w której Józef wyjątkowo jest nieobecny. Ta szczególna nieobecność – zdaniem autor – nie polegała na przeoczeniu Ewangelisty, ale był zamierzona. Mateusz dokonuje jakby zmiany tematu, aby ukazać głębszy sens tego tekstu. Prelegent nawiązał do Józefa Egipskiego ze Starego Testamentu, który jako dziecko miał niezwykły sen, w którym słońce i księżyc oraz jedenaście gwiazd oddaje mu pokłon. Ten sen się wypełnił w sytuacji, w której Józef uratował swoją rodzinę w Egipcie. Autor stawia pytanie: na kogo wskazywała więc gwiazda w Nowym Testamencie? Odpowiedź jest jasna, że na Jezusa, ale także na Józefa, który jest również synem Dawida. Wykład wskazywał również, na tę szczególną drogę wiary Mędrców, która – w wypowiedzi Benedykta XVI – jest wewnętrzną drogą wiary. Referat porównywał pielgrzymkę Izraelitów przez pustynię z drogą Józefa wracającego z Egiptu, który inną drogą musiał powrócić do domu, podobnie jak Mędrcy ze Wschodu. Prelegent wskazał również, że ten duchowy wzrost wiary odbywa się poprzez przyjęcie Maryi do siebie, tak jak to uczynił Józef, poprzez posłuszeństwo wiary. Podsumowując swój wykład, ks. dr Jacek Stefański pokreślił, że pielgrzymka wiary Mędrców jest znakiem pielgrzymki wiary Józefa i każdego z nas. Odbywa się ona także przez przyjęcie Maryi – Kościoła, do siebie.

Kolejny wykład pt. *Święty Józef: wzór ojca i małżonka. Wzorcowa Rodzina*, zaprezentował ks. dr Daniel Foucher (Francja). Referat najpierw ukazał Józefa jako wzór ojca, który w rodzinie ma zająć pierwsze miejsce, podobnie jak Bóg Ociec jest pierwszym w Trójcy Świętej. Słowo *Arche* ukazuje bowiem początek, ale także przywództwo, a w języku francuskim także głowę. Prelegent ukazał wiele płaszczyzn nieuporządkowania wywołanego brakiem ojca. Brak przywódcy – ojca, powoduje, że świat popada w anarchię. Odpowiedź przychodzi w Chrystusie, który mówi do Boga: *Abba*, ale mówi tak również jako dziecko do Józefa. Wśród problemów współczesności autor wymienił problem filozofii *gender*, małżeństw jednopłciowych, a także przedmiotowego traktowania dziecka. Prelegent ukazał, że drogą do uzdrowienia tej sytuacji jest odnalezienie prawdziwego ojcostwa, które jest czułe, ale również stanowcze i wymagające. Ks. dr D. Foucher ukazał także trzy płaszczyzny małżeństwa: naturalne, które jest pomyślane i zaplanowane przez Boga, religijne, czyli ukierunkowane na Boga, a także chrześcijańskie, gdzie w centrum jest Chrystus. Na końcu swojej prezentacji, prelegent ukazał, że nowa ewangelizacja powinna polegać na umieszczeniu w samym centrum chrześcijańskiego

przesłania Trójcy Świętej, której wewnętrzne relacje muszą być obecne w rodzinie i w stosunkach pomiędzy ludźmi.

W sesji dopołudniowej, ostatnie wystąpienie miał wspomniany już o. prof. Joseph Kryukov, który przedstawił temat *Obraz Świętego Józefa w liturgicznych tekstach Kościoła Prawosławnego*. Prelegent dokonał analizy prawosławnych tekstów liturgicznych, które w rezultacie ukazują nam św. Józefa jako biednego człowieka w podeszłym wieku, który wywodzi się z dynastii królewskiej i jest cieślą. W dalszej części wykładu mogliśmy usłyszeć, że ojcostwo Józefa nie zostało sprowadzone na poziom jakiejś formalności lub pozorności, lecz, wręcz przeciwnie, w św. Józefie ojcostwo otrzymało nowe i głębsze znaczenie. Ojcostwo Józefa wzniosło go na wyjątkowy poziom świętości i uprawniło go do tego, aby zostać nazwanym wielkim ojcem. Prelegent wskazał, że wszystkie teksty o Józefie, zachowują ścisły związek z wydarzeniami dotyczącymi Narodzenia Zbawiciela. Znaczenie jego posługi i źródło jego świętości, według autorów poszczególnych hymnów, tkwi w wydarzeniach związanych z Wcieleniem Jezusa Chrystusa. Św. Józef bierze udział w tych wydarzeniach do tego stopnia, że w kalendarzu liturgicznym Kościoła Prawosławnego jego uroczyste wspomnienie ma tę samą rangę, co święta upamiętniające główne postacie związane z historią Zbawienia. O. Kryukov zauważa, że teksty liturgiczne Kościoła Prawosławnego, noszą ślady wpływu literatury apokryficznej, zwłaszcza *Protoewangelii Jakuba* oraz *Historii Józefa Cieśli*. Potrzebne jest zatem, pogłębione studium kultu św. Józefa w Kościele prawosławnym. Tego rodzaju opracowanie powinno objąć pisma starożytnych i współczesnych pisarzy oraz ikonografii, hagiografii i innych części prawosławnej tradycji.

W sesji poobiednie głos zabrał ks. dr hab. Dariusz Kwiatkowski, który zaprezentował zagadnienie *Sobór Watykański II i Święty Józef Kaliski*. Wykład ukazał powiązanie dwóch na pozór odrębnych rzeczywistości jakimi są Sobór Watykański II i Kościół Kaliski. Sobór od początku został powierzony opiece św. Józefa. Prelegent odniósł się w tym miejscu do bardzo istotnego dokumentu Jana XXIII, którym jest List apostolski: *O odnowieniu nabożeństwa do niebiańskiego Patrona Kościoła „Le voci”*. Główne myśli tej papieskiej wypowiedzi, przywołują szczególnie nabożeństwo poprzednich papieży do tego świętego orędownika, a także zachęcają do modlitwy za dzieło soboru i odnowy Kościoła. Papież wprowadził również imię Józefa do kanonu Mszy św. Szczególnym gestem, bardzo cennym dla Kościoła w Kaliszu, było przekazanie pierścienia jako daru

dla kaliskiego Sanktuarium. Uczynił to właśnie Jan XXIII jako znak szczególnego nabożeństwa do Józefa Kaliskiego. Prelegent wspomniał wypowiedz Biskupa Antoniego Pawłowskiego, który widział na biurku wspomnianego papieża obrazek Józefa Kaliskiego. W związku z przekazaniem pierścienia w Sanktuarium Świętego Józefa odbywały się różne nabożeństwa i uroczystości. Umieszczenie wotum miało miejsce na sumie pontyfikalnej. Biskup Pawłowski przy okazji tych uroczystości wskazał mieszkańcom Kalisza na szczególne zadanie wypływające z otrzymanego daru. Jest to zadanie, aby dawać świadectwo wiary. Prelegent nawiązał do sytuacji obecnej, gdzie zaznacza się pewien kryzys wiary, który widoczny jest szczególnie u mieszkańców miasta. Ks. dr hab. Dariusz Kwiatkowski, wspominał również o bardzo tragicznym wydarzeniu, jakim była kradzież wotów w sanktuarium w 1983 roku. Wśród nich został skradziony również pierścień Jana XXIII. Prelegent podsunął pomysł, aby zwrócić się ponownie do obecnego papieża Franciszka o przekazanie kolejnego pierścienia dla Kaliskiego Sanktuarium. Podsumowując swój referat, prelegent przypomniał konieczność studium dokumentów soborowych, do czego zachęca nas przeżywany Rok Wiary.

Ostatni referat pt. *Święty Józef w tajemnicy Chrystusa* przedstawił ks. dr Marcin Wiśniewski. Prelegent na wstępie przeanalizował papieski dokument *Porta Fidei* Benedykta XVI, który ukazuje Jezusa Chrystusa jako centrum naszej wiary. W prezentowanym zagadnieniu akcentowane były dwie natury Chrystusa jako dwie prawdy wiary. Święty Józef został przedstawiony jako ten, który wyznaje wiarę w prawdziwe bóstwo i człowieczeństwo Jezusa. Ta droga wiary Józefa, jest przykładem życia bez idolatrii, czyli stawiania siebie w miejscu Boga. Józef był tutaj posłuszny i zrealizował plan Boga, a nie swój pomysł na życie. Prelegent odniósł się również do często podnoszonej kwestii braku podstaw biblijnych, aby mówić o Józefie. Ewangelie dzieciństwa są bardzo często traktowane jako tekst drugorzędny. Taka postawa widoczna jest u osób, które wykazują swego rodzaju ignorancje. Referat ukazał również wspólną drogę wiary Maryi i Józefa. Józef w tajemnicy Wcielenia jest nie tylko świadkiem – mówił autor – ale także uczestnikiem tej tajemnicy. Ten Opiekun Bożej Rodziny jest Sługą Zbawienia, sługą Miłości objawionej w Chrystusie. Józef jest ostatecznie Opiekunem Mistycznego Ciała Jezusa Chrystusa – Kościoła, w którym otrzymujemy wiarę. Podsumowując ks. dr Marcin Wiśniewski wskazał, że to właśnie wiara pozwoliła Józefowi, dostrzec w tym małym dzieciąciu, Zbawiciela Świata.

Referat *Święty Józef dziedzicem wiary Abrahama* o. prof. Tarcisio Stramare (Włochy), został na końcu rozdany w formie wydruku wszystkim zebranym. Jego treść odnosi się do wypowiedzi Jana Pawła II na temat *genealogii wiary*. Autor powiązał wiarę Abrahama z wiarą Józefa, a także z wiarą Maryi. Wskazał również na to wyjątkowe posłuszeństwo wiary, które było obecne w życiu św. Józefa. Autor precyzuje, że było to posłuszeństwo zbawczej woli Boga. Stramare nawiązał również do drogi wiary Maryi. Prelegent odnosił się tu do kluczowego tekstu adhortacji *Redemptoris custos*, który został przywołany na początku. Referat przywołał wypowiedz Soborowej Konstytucji *Dei verbum*, która podkreśla *nabożne słuchanie Słowa Bożego* jako właściwą postawę wiary całego Kościoła.

Kończącą dyskusję poprowadził Rektor Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Kaliskiej ks. dr hab. Jan Grzeszczak, prof. UAM w Poznaniu.